

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U003528

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 13-07-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ ПДАУ від 25 серпня 2026 р. № 1088 ст

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Черних Олексій Володимирович

2. Oleksii V. Chernykh

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0001-3389-3701

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 073

Назва наукової спеціальності: Менеджмент

Галузь / галузі знань: управління та адміністрування

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Менеджмент (073 Менеджмент)

Дата захисту: 04-08-2026

Спеціальність за освітою: менеджмент

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 00000000

Місцезнаходження: -----, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 14302

Повне найменування юридичної особи: Полтавський державний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493014

Місцезнаходження: вул. Сковороди, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: <https://ror.org/01s344n79>

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Полтавський державний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493014

Місцезнаходження: вул. Сковороди, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: <https://ror.org/01s344n79>

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 82.05.21

Тема дисертації:

1. Адаптивне управління розвитком підприємств агропродовольчої сфери
2. Adaptive management of the development of agri-food enterprises

Реферат/анотація:

1. У дисертаційній роботі обґрунтовано теоретичні положення та запропоновано практичні рекомендації щодо адаптивного управління розвитком підприємств агропродовольчої сфери. Доведено, що наразі на розвиток підприємств вчиняє безпрецедентний вплив ефект контракції транспарентності через різниці умов ринкової і мілітарі-економік, ефект деформації стейкхолдерів через актуалізацію лідерського потенціалу, ефект екстернально-інтернального балансу через суто безпекові аспекти та ефект темпорального збою через дію трьох попередніх. Проаналізовано обопільну адаптацію, як прямий і зворотній вплив підприємства на внутрішнє і зовнішнє середовища. Виходячи з проведеного аналізу, дано власне визначення адаптивного управління розвитком підприємств як системи виявлення, оцінки горизонтів та масштабу витрат і наслідків, антисипативного реагування на виклики місії, меті, стратегії, потенціалу на основі ефектів екстернально-інтернального балансу, темпорального збою, деформації стейкхолдерів, контракції транспарентності з урахуванням гістерезису системи та контекстуальності. Визначено, що в періоди біфуркації адаптація переважно альтернативна, в проміжку між точками біфуркації – еволюційна. Тобто під час війни

актуалізується структурно-параметрична альтернативна адаптація. Доведено, що вся система адаптивного управління будується на базі адаптивного потенціалу, який реалізується при спрацюванні певних тригерів або ризик-подій і проявляє свою активну форму під назвою динамічна адаптація. Обґрунтовано необхідність оперувати термінами «адаптивна корпоративна культура» й «адаптивна соціальна відповідність».

Систематизувавши види адаптації, пропонується власну типологію адаптивного управління, що складається із групування реакцій на кластери адаптації: інституційно-нормативний, ринково-кон'юнктурний, безпеково-кризовий, логістично-операційний, соціально-кадровий, організаційно-управлінський, технологічно-цифровий, що об'єктивують реакцію на зміну формальних правил функціонування; пристосування системи управління до змін зовнішнього економічного середовища; функціонування підприємств в умовах війни; забезпечення безперервності операційної діяльності; управління людським капіталом в умовах трансформацій; перебудову системи управління; довгострокового розвитку і підвищення стійкості. Удосконалено науковий підхід до формування механізму й узагальнені інструменти адаптивного управління розвитком підприємств агропродовольчої сфери. Визначено, що оскільки безпековий чинник досить часто є неочікуваним, то його реалізація відповідно заснована не стільки на нормативно-правовій основі та чіткому протоколі, а більше на ситуаційному підході в умовах повної невизначеності. При побудові відповідного механізму актуальним є адаптивний потенціал і його компліментарність із іншими видами потенціалів підприємства, зокрема безпековим. Акцентується увага на інноваційно-кадровій концепції побудови механізму адаптивного управління розвитком підприємства, заснованій на відкритості, гнучкості, інвестиціях у персонал та його лідерстві, розкритті креативного та комунікативного потенціалів. Доведено, що в сучасних умовах ідеї змін виникають зокрема через гендерну асиметрію, асиметрію в системі капітал/праця, асиметрію фактичних навичок і необхідних компетенцій. В якості інструментів механізму адаптивного управління розглянуто: грантову діяльність; роботу з програмами компенсації збитків від війни; зміну постачальників, споживачів, асортименту товарної продукції, технологій, організаційного дизайну, корпоративної культури, системи мотивації; залучення проєктних менеджерів громад; інтеграцію; аутсорсинг тощо. Проведено аналіз системи адаптивного управління розвитком підприємств агропродовольчої сфери за запропонованою класифікацією видів адаптації. Апробовано безпековий підхід до адаптивного управління розвитком підприємств агропродовольчої сфери. Його сутність заключається в порівнянні комплексного показника фінансової безпеки аналізованих підприємств агропродовольчої сфери з показником рівня адаптації. Адаптовано стейкхолдерорієнтований підхід до адаптивного управління розвитком підприємств агропродовольчої сфери з урахуванням галузевих особливостей. Систематизовано групи стейкхолдерів підприємств агропродовольчої сфери з урахуванням їх фокус-груп. Доведено, що кількість та якість стейкхолдерів постійно змінюється і керівництву підприємств агропродовольчої сфери необхідно постійно переглядати відносини із ними, що потребує відповідний бюджет стейкхолдер-менеджменту, для чого буда застосована виробнича функція Кобба–Дугласа. Стейкхолдерорієнтований підхід, на відміну від безпекового підходу до адаптивного управління розвитком підприємств агропродовольчої сфери, дає можливість реагувати не тільки на прямий вплив зовнішніх факторів, об'єктів та суб'єктів системи менеджменту підприємства агропродовольчої сфери через вищезазначену сигнаторику імпульсів, а й наочно демонструє теорію гістерезису в дії, що представлена в механізмі адаптації.

2. The dissertation substantiates theoretical provisions and offers practical recommendations for adaptive management of the development of agri-food enterprises. It is proven that currently the development of enterprises is being affected by an unprecedented effect of the contraction of transparency due to the differences in 7 the conditions of market and military economies, the effect of stakeholder deformation due to the actualization of leadership potential, the effect of external-internal balance due to purely security aspects, and the effect of temporal failure due to the action of the three previous ones. Mutual adaptation is analyzed as a direct and reverse impact of the enterprise on the internal and external environment. Based on the analysis, the actual definition of adaptive management of enterprise development is given as a system of detection, assessment of the horizons and scale of costs and consequences, anticipatory response to the challenges of the mission, goal, strategy, potential based on the effects of external-internal balance, temporal failure, stakeholder deformation,

contraction of transparency, taking into account the hysteresis of the system and contextuality. It is determined that during periods of bifurcation, adaptation is mainly alternative, in the interval between bifurcation points - evolutionary. That is, during war, structural-parametric alternative adaptation is actualized. It is proved that the entire system of adaptive management is built on the basis of adaptive potential, which is realized when certain triggers or risk events are triggered and manifests its active form under the name dynamic adaptation. The need to operate with the terms "adaptive corporate culture" and "adaptive social compliance" is justified. Having systematized the types of adaptation, our own typology of adaptive management is proposed, consisting of a grouping of reactions into adaptation clusters: institutional-normative, market-opportunistic, security-crisis, logistical-operational, social-human resources, organizational-management, technological-digital, which objectify the reaction to changes in formal rules of functioning; adaptation of the management system to changes in the external economic environment; functioning of enterprises in war conditions; ensuring continuity of operational activities; human capital management in conditions of transformations; restructuring of the management system; long-term development and increasing resilience. The scientific approach to the formation of a mechanism and generalized tools for adaptive management of the development of agri-food enterprises has been improved. It has been determined that since the security factor is quite often unexpected, its implementation is based not so much on a regulatory and legal basis and a clear protocol, but more on a situational approach in conditions of complete uncertainty. When building a corresponding mechanism, the adaptive potential and its complementarity with other types of enterprise potentials, in particular security, are relevant. Attention is focused on the innovative and personnel concept of building a mechanism for adaptive management of enterprise development, based on openness, flexibility, investments in personnel and their leadership, and the disclosure of creative and communicative potentials. It is proven that in modern conditions, ideas for change arise, in particular, due to gender asymmetry, asymmetry in the capital/labor system, asymmetry of actual skills and necessary competencies. The following tools of the adaptive management mechanism were considered: grant activity; work with war damage compensation programs; change of suppliers, consumers, assortment of commodity products, technologies, organizational design, corporate culture, motivation system; involvement of community project managers; integration; outsourcing, etc. An analysis of the adaptive management system for the development of agri-food enterprises was conducted according to the proposed classification of adaptation types. A security approach to adaptive management of the development of agri-food enterprises was tested. Its essence lies in comparing the comprehensive indicator of financial security of the analyzed agri-food enterprises with the indicator of the level of adaptation. A stakeholder-oriented approach to adaptive management of the development of agri-food enterprises was adapted, taking into account industry specifics. The stakeholder groups of agri-food enterprises are systematized, taking into account their focus groups. It is proven that the number and quality of stakeholders are constantly changing and the management of agri-food enterprises needs to constantly review relations with them, which requires an appropriate stakeholder management budget, for which the Cobb-Douglas production function will be applied.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Vakulenko Yu., Chernykh O. Peculiarities of enterprise's digital development strategies. Management of the 21st century: globalization challenges. 11 Issue 4: collective monograph / in edition D. Diachkov. Prague. Nemoros s.r.o. 2023. Czech Republic. P. 197–204.
- 2. Черних О. В. Моделювання стейкхолдерорієнтованого підходу адаптивного управління розвитком підприємств агропродовольчої сфери. Інвестиції: практика та досвід. № 8. 2024. С. 162–177. <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/3593>
- 3. Черних О. Методичні підходи до адаптивного управління розвитком підприємств агропродовольчої сфери. Journal of Innovations and Sustainability. 2024. №4. <https://is-journal.com/is/article/view/325>
- 4. Черних О. В. Адаптивне управління розвитком як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємств агропродовольчої сфери. Актуальні проблеми економіки. 2024. №12. С. 50–62 https://economicscience.net/wp-content/uploads/2024/12/12.2.24._topic_Oleksii-Chernykh-50-62.pdf
- 5. Черних О. В., Саєнко В. О., Капустін О. О., Ніконенко О. В. Модель адаптивного управління підприємствами агропродовольчої сфери на засадах стимулювання інноваційного, кадрового та виробничого потенціалів. Актуальні проблеми економіки. 2025. №10(292). С. 297–303. https://economicscience.net/wp-content/uploads/2025/10/10.25._topic_Oleksii-Chernykh-Vitalii-Saienko-Oleksii-Kapustin-Oleksandr-Nikonenko-297-303.pdf
- 6. Воронько-Невіднича Т. В., Черних О. В. Сутність стратегічного управління за сучасних умов. Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки. Матер. VII Всеукр. наук.-практ. інтернет-конфер. з міжнародною участю, 27 жовтня 2022. Полтава: ПДАУ, 2022. С. 21–22.
- 7. Gribincea C., Chernykh O. Modelling the impact of factors on the profitability of business entities activity. Smart Economy, Entrepreneurship and Security. Vol. 1. № 1. 2023. С. 20–30. URL: <https://www.science-smart.com/index.php/smart/article/view/2>
- 8. Воронько-Невіднича Т. В., Черних О. В. Застосування концепції резильєнтності для забезпечення функціонування підприємств агропродовольчої сфери у повоєнний період. Якість та безпечність продукції у внутрішній і зовнішній торгівлі й торговельне підприємництво: сучасні вектори розвитку і перспективи: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 15 лютого 2023 р.). Полтава: ПДАУ, 2023. С. 50–52.
- 9. Черних О. В. Стратегічне управління у забезпеченні результативності функціонування підприємств агропродовольчої сфери. Актуальні проблеми сучасної науки: теоретичні та практичні дослідження молодих учених: Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 26–27 квітня 2023 р. Полтава, 2023. С. 296–298.
- 10. Воронько-Невіднича Т. В., Бурий Є. І., Черних О. В. Напрями оптимізації системи менеджменту підприємства агропродовольчої сфери. Менеджмент XXI століття: глобалізаційні виклики: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, 18 травня 2023 р. Полтава: ПДАУ, 2023. С. 359–361.
- 11. Черних О. Управлінські елементи організаційно-економічного механізму адаптації сучасних підприємств. Стратегічний менеджмент агропродовольчої сфери в умовах глобалізації економіки: безпека, інновації, лідерство: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції, 28 вересня 2023 р. Полтава: ПДАУ, 2023. С. 216–218.
- 12. Воронько-Невіднича Т., Черних О. Особливості адаптивного управління розвитком сучасних підприємств агропродовольчої сфери. Управління бізнес-процесами та технологічними інноваціями в сучасних умовах. Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, 10–11 жовтня 2023 р. Ч. 1. К.: НТУ, 2023 С. 62–63.
- 13. Черних О. В. Актуальні інструменти адаптивного управління розвитком підприємства. Домінанти соціально-економічного розвитку України у нових реаліях: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених та студентів (29 березня 2024 р., м. Київ). К.: КНУТД, 2024. С. 104–105.

- 14. Черних О. Оптимізація управління запасами в системі адаптивного управління аграрного підприємства. Стратегічний менеджмент агропродовольчої сфери в умовах глобалізації економіки: безпека, інновації, лідерство: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 27 вересня 2024 р. Полтава: ПДАУ, 2024. Том 1. С. 197–199.
- 15. Черних О. Теоретичні підходи до адаптивного управління в умовах ринкових змін. Менеджмент, маркетинг, логістика: тренди та подолання викликів: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, аспірантів, студентів (м. Житомир, 13 листопада 2024 року). Житомир: Вид-во «Поліський національний університет», 2024. С. 119–120.
- 16. Черних О. В., Щур О. В., Кожедуб М. О. Збалансований розвиток адаптивних підприємств в системі інноваційного менеджменту. Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки: матеріали IX Всеукраїнської науково-практичної 15 інтернет-конференції, 14 листопада 2024 р. Полтава: ПДАУ, 2024. С. 57–58.
- 17. Черних О. В., Ніконенко О. В. Інноваційно-адаптивні механізми стимулювання управлінських процесів у сучасному підприємстві. Домінанти соціально-економічного розвитку України у нових реаліях: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених та студентів (28 березня 2025 р., м. Київ). К.: КНУТД, 2025. С. 277–279.
- 18. Черних О., Бурий Є. Адаптивне управління розвитком підприємств аграрного сектору економіки за сучасних умов. Актуальні проблеми сучасної науки: теоретичні та практичні дослідження молодих учених: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 14-15 квітня 2025 р. Полтава, 2025. С. 428–429.
- 19. Черних О. В., Ніконенко О. В., Капустін О. О. Адаптивне управління виробничим потенціалом інноваційно-орієнтованого підприємства. Менеджмент та маркетинг як фактори розвитку бізнесу: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції 23-24 квітня 2025 р. у 2 т. / відп. ред. та упоряд. В. В. Храпкіна, К. В. Пічик. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2025. Т. 1. С. 163–165.
- 20. Черних О. В., Козуб Р. О., Маркосян К. К. Підвищення ефективності менеджменту адаптивного підприємства. Менеджмент XXI століття: глобалізаційні виклики: матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції, 15 травня 2025 р. Полтава: ПДАУ, 2025. С. 82–83.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Літературні та художні твори

Свідоцтво про реєстрацію авторського права на науковий твір «Моделювання стейкхолдерорієнтованого підходу адаптивного управління розвитком підприємств агропродовольчої сфери» № 136047 від 13 травня 2025 р.

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0122U201560, 0126U000256, 0126U000388

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Воронько-Невіднича Тетяна Вікторівна

2. Tetiana V. Voronko-Nevidnycha

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2427-7218

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський державний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493014

Місцезнаходження: вул. Сковороди, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: <https://ror.org/01s344n79>

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шимановська-Діанич Людмила Михайлівна

2. Liudmyla M. Shymanovska-Dianych

Кваліфікація: д.е.н., професор, 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6499-0953

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський університет економіки і торгівлі

Код за ЄДРПОУ: 01597997

Місцезнаходження: вул. Івана Банка, Полтава, Полтавський р-н., 36014, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ганущак-Єфіменко Людмила Михайлівна

2. Liudmyla M. Hanushchak-Yefimenko

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4458-2984

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет технологій та дизайну

Код за ЄДРПОУ: 02070890

Місцезнаходження: вул. Мала Шияновська, Київ, 01011, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Собчишин Віталій Миколайович

2. Vitaliy M. Sobchyshyn

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9230-2118

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський державний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493014

Місцезнаходження: вул. Сковороди, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: <https://ror.org/01s344n79>

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Помаз Олександр Михайлович

2. Oleksandr M. Pomaz

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1782-3890

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський державний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493014

Місцезнаходження: вул. Сковороди, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: <https://ror.org/01s344n79>

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради

Зось-Кіор Микола Валерійович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні

Зось-Кіор Микола Валерійович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

Кузьміна Наталія Миколаївна

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна